

Nuori ja media

7 vinkkiä digiajan kasvattajalle

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Lapset ensin.

Julkaisija

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Toinen linja 17, 00530 Helsinki

www.mll.fi

Käsikirjoitus: Rauna Rahja, Jenni Helenius, MLL

Valokuvat: Anna Autio, Jani Laukkanen, Colourbox

Ulkoasu: Hahmo

Taitto: Tarja Petrell

Paino: Hämeen kirjapaino Oy, 2018

Tästä julkaisusta vastaa yksinomaan sen laatija.

Euroopan unioni ei vastaa sen sisältämien tietojen käytöstä.

Sisällys

1. Tutustu nuoresi tapoihin käyttää mediaa | s. 5
2. Tue nuoren mediataitoja | s. 6
3. Jutelkaa tasapainosta digiarjessa | s. 8
4. Sopimuksilla sujuvampaa arkea | s. 10
5. Olet esimerkki | s. 12
6. Myönteisiä ja turvallisia kohtaamisia | s. 14
 - Rohkaise myönteiseen vuorovaikutukseen | s. 15
 - Ota nettikiusaaminen vakavasti | s. 15
 - Seksuaalisuutta netissä | s. 16
 - Omat tiedot verkossa | s. 17
7. Pitäkää yhdessä hauskaa | s. 18

Kasvattajalle

Media liittyy monin tavoin nuoren elämään. Netti, sosiaalinen media, pelit, televisio ja muut median sisällöt ja alustat ovat osa nuoren kasvuympäristöä. Vanhempia ja kasvattajia voi askarruttaa, millä keinoin on mahdollista tukea ja kehittää nuoren tasapainoista ja vastuullista mediankäyttöä ja mediataitoja. Aikuisen ei tarvitse tietää kaikkea netistä, peleistä tai uusimmista sovelluksista. Myönteistä uteliaisuutta ja halua ymmärtää nuoren mediankäyttöä kuitenkin tarvitaan.

Tässä lehtisessä käsitellään erityisesti yläkouluikäisen nuoren mediankäyttöön liittyviä kysymyksiä. Medialla tarkoitetaan niin perinteisiä kuin digitaalisia median muotoja ja sisältöjä.

Mistä mediankäyttöön liittyvästä asiasta juttelet nuoresi kanssa tänään?

1

Tutustu nuoresi tapoihin käyttää mediaa

Jokainen nuori on omanlaisensa mediankäyttäjä. Siksi on tärkeä tutustua oman nuoren käyttämiin sovelluksiin, peleihin ja sisältöihin. Tiedätkö, millaisia asioita nuoresi tekee median parissa mieluiten?

Mediaa käytetään eri tavoin tiedonhankintaan, vuorovaikutukseen, ilmaisuun, oppimiseen ja viihtymiseen. Netissä, sosiaalisessa mediassa ja peleissä voi syventää kaverisuhteita, löytää uusia kavereita, seurata esikuvia, pohtia omaa identiteettiä ja saada vertaistukea. Aktiivinen mediankäyttäjä voi tuottaa omia mediasisältöjä, vaikuttaa ja osallistua itselle tärkeisiin asioihin.

Nuorille sosiaalisen median palvelut ja peliympäristöt ovat yksi paikka muiden joukossa viettää aikaa kavereiden ja uusin tuttavien kanssa, rentoutua ja harrastaa. Keskusteluja käydään pikaviestimissä, peleissä, kommenttipalstoilla ja sosiaalisen median alustoilla, usein yksityisissä ryhmissä, joissa viestintä voi olla nopeaa ja spontaania.

Ota nuoresi kokemukset netissä, peleissä ja muussa mediankäytössä osaksi arkista jutusteluanne ja kuulumisten vaihtoa. Kysy ja kuuntele avoimin mielin, mitkä asiat hänelle ovat tärkeitä, mikä netissä kiinnostaa tai miten hänen kaveripiirissään mediaa käytetään.

Aikuisen suhtautumisella on väliä, miten nuori omista kokemuksistaan kertoo. Kun nettikokemuksista voi jutella arkisesti, nuoren on usein helpompi kääntyä ai-

kuisen puoleen myös mahdollisissa ikävissä kokemuksissa.

Avoin ja myönteinen keskusteluyhteys tukevat nuoren kasvua ja mediataitoja. Nuorelle kannattaa osoittaa, että arvostat hänen osaamistaan ja taitojaan. Voit kysyä apua omaan mediankäyttöösi ja antaa nuoren opettaa. Nuoren on tärkeää saada myönteistä palautetta, ja positiivista kannustusta voi antaa mediankäytöstä.

Juttele nuoren kanssa

- Mitä nuori tekee mieluiten netissä tai puhelimellaan?
- Millaisia pelejä hän pelaa?
- Mitkä sovellukset, peliyhteisöt ja sosiaalisen median palvelut ovat nuorelle tärkeitä? Mitä niissä tehdään ja kenen kanssa?
- Millaisissa tilanteissa ja mihin tarkoituksiin hän käyttää mediaa mieluiten?
- Millaisista lähteistä nuori saa ja etsii tietoa?
- Keitä nuori seuraa netissä? Keiden tekemisistä hän on kiinnostunut?
- Missä asioissa vanhempi voisi tukea nuoren mediankäyttöä?

2

Tue nuoren mediataitoja

Mediataidot kehittyvät vuorovaikutuksessa kavereiden, perheen ja muiden mediankäyttäjien kanssa. Mitä paremmin olet perillä nuoresi käyttämistä medioista ja netinkäytön tavoista, sitä paremmin osaat olla hänen tukenaan niin askarruttavissa asioissa kuin tasapainoisessa arjessa.

Esimerkiksi elokuvat, tv-sarjat, pelit ja videot tarjoavat nuorelle aineksia oman itsen, identiteetin ja maailman pohdiskeluun ja vertaiskokemusten jakamiseen. Pelien tai sosiaalisen median avulla voidaan kokeilla erilaisia rooleja tai kehittyä ryhmäyhteyksissä ja yhteisöissä toimimisessa.

Digitaalisessa ajassa erilaisia tiedonlähteitä on tarjolla entistä enemmän. Siksi kyky tunnistaa ja tulkita erilaisia sisältöjä ja niiden vaikutuskeinoja ja tavoitteita korostuu. Nuoren kanssa kannattaa keskustella, millaista kriittisyyttä median parissa tarvitaan. Varmista, että nuoren saatavilla on luotettavaa ja monipuolista tietoa häntä kiinnostavista aiheista ja myönteistä vertaistukea. Nuorella on oikeus osallistua ja saada tietoa median kautta.

Media voi olla nuorelle harrastus. Se voi olla esimerkiksi pelaamista, valokuvaamista, videoiden tekemistä, ohjelmointia

Digiajassa tarvitaan erilaisia mediataitoja

tai muuta digitaalista tekemistä tai ilmaisua. Mediataidoista on usein hyötyä opinnoissa. Osalle nuoria mediataidoista voi kehittyä myös tulevaisuuden ammatissa vaadittavaa tärkeää osaamista.

Mediakasvatus on osa arkista kasvatusta

Kodissa voidaan tukea monin tavoin nuoren mediataitoja, joita opitaan yhdessä tekemällä, pohtimalla ja kokeilemalla. Mediassa toimiessa tarvitaan monesti samoja taitoja, joita tarvitaan muutenkin elämässä. Näitä taitoja nuori ei opi yksin. Siksi tarvitaan vanhemman tukea. Millaiset taidot ovat teidän mielestänne tärkeimpiä?

Juttele nuoren kanssa

- Mistä nuoren mediataidosta olet ylpeä?
- Millaisissa mediataidoissa nuori itse kokee olevansa vahvoilla?
- Millaisissa asioissa nuori kaipaa tukea?
- Mitä vanhemman olisi nuoren mielestä hyvä tietää mediankäytöstä, pelaamisesta tai netistä?
- Mitä voisit oppia nuoreltasi? Mitä voisit opettaa hänelle?

Media ja digitaalinen kulttuuri läpileikkaavat nuorten arkea monin tavoin. Mediankäytön hallintaa ja keskittymiskykyä tarvitaan virikkeiden tulvassa. Monet pelit ja sosiaalisen median sovellukset on suunniteltu siten, että ihmiset viettäisivät niiden parissa mahdollisimman paljon aikaa. Kehittyvä ja kasvava nuori tarvitsee aikuisen tukea omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen.

Hyvinvointia tukevat esimerkiksi riittävä lepo ja laadukas uni, säännöllinen liikunta ja ruokailu, mielekkäät harrastukset ja kasvokkaiset kohtaamiset. Hyvinvoinnin kannalta olennaista on myös se, miten mediaa käytetään ja millaisia asioita sen parissa tehdään. Jutelkaa yhdessä, millainen tekeminen on mielestänne passiivista, aktiivista tai myönteistä.

Oman ajan ja mediankäytön hallinta ei ole nuorelle aina yksiselitteistä tai helppoa, kuten ei aikuisillekaan. Ennakointi eli käytön hallintaa tukevat tavat ja taidot ovat keskeisiä. Nuoren kanssa on hyvä puhua siitä, miten älylaitteet voivat vaikuttaa esimerkiksi ajankäyttöön, nukkumiseen, opintoihin ja harrastuksiin, liikumiseen tai kaveri- ja perhesuhteisiin. Tue nuoren taitoja hallita aikaansa ja löytää mielekästä ja myönteistä tekemistä. Mediankäytössäkin on tärkeää muistaa kohtuus.

Nuori saattaa käyttää paljon aikaa nettissä, koska siellä on hänelle tärkeitä kavereita. Netin kautta voi löytyä myös uusia

kavereita. Jutelkaa, miten nettikaverit ovat löytäneet ja millaiset asiat nuoria yhdistävät. Nuoren kanssa voi keskustella myös siitä, aiheuttaako vuorovaikutus tai kaveruus jonkinlaisia paineita osallistumiseen tai läsnäoloon.

Muistuta, että vaikka älylaitteiden avulla on helppo olla tavoitettavissa, aina ei tarvitse olla. Kannusta viettämään ikätovereiden kanssa aikaa myös kasvokkain. Jos nuori on hyvin paljon netissä, hänellä saattaa olla vaikeuksia muissa kaverisuhteissa, joita sinun on hyvä tukea.

Mediankäytön motiiveja ja ajanhallintaa

Rohkaise nuorta tarkastelemaan, miten mediankäyttö vaikuttaa häneen itseensä ja läheisiinsä. Millainen olo siitä tulee? Mihin tarpeisiin nuori käyttää mediaa, pelaa tai katselee sarjoja tai elokuvia? Onko kyse viihtymisestä, harrastamisesta, oppimisesta, kavereiden kanssa olost, rentoutumisesta? Entä liittyykö omaan mediankäyttöön nuoren mielestä ”tyhjäkäyntiä” tai esimerkiksi kurjien asioiden, yksinäisyyden tai tylsistymisen välttelyä?

Jos mietit, kuluuko median parissa liikaa aikaa, ota asia sopivalla hetkellä rauhallisesti puheeksi. Juttele nuoren kanssa siitä, mikä mediassa kiehtoo ja miten arjessa voisi pyrkiä tasapainoon ja monipuoliseen tekemiseen. Auta nuorta harjoittelemaan taitoja hallita mediankäyttöä ja keskitty-

mään siihen mihin kulloinkin tarvitsee.

Nuoret ovat erilaisia ja kaipaavat omanlaistaan tukea. Osa nuorista kaippaa keskustelua, osa toimintaa, tekoja tai aikuisen vankempaa läsnäoloa arjen hallinnassa. Jos esimerkiksi pelaamista tai älylaitteen käyttöä on sopimuksista tai kehotuksista huolimatta vaikea lopettaa, voi taukoihin tai muuhun tekemiseen kannustaa esimerkiksi nuoren viereen istahtamalla

HUOLEHTIKAA AINAKIN NÄISTÄ:

- perheen yhteiset sopimukset älylaitteiden käytölle
- taukojen pitäminen ruuduilta
- ergonomia, kuten hyvät työtilat ja vaihtelevat asennot
- kännykkäparkki yöksi
- ulkoilu ja liikkuminen
- kasvokkaiset kohtaamiset

ja löytämällä yhdessä sopiva kohta lopettaa. Kiinnitä huomiota ja kannusta myös nuorta itseään havainnoimaan, miten mediankäyttö vaikuttaa omaan hyvinvointiin, mielialoihin ja läheisiin ihmissuhteisiin.

Juttele nuoren kanssa

- Mitä nuori ajattelee omasta mediankäytöstään?
- Miten se nuoren mielestä vaikuttaa hänen elämäänsä, kaveri- ja perhesuhteisiinsa tai koulunkäyntiinsä?
- Mikä on nuoren mielestä mielekästä tekemistä?
- Miten paljon nuoren mielestä on sopivaa viettää päivässä aikaa median parissa tai pelaten? Entä vanhemmasta?
- Mitkä asiat mediankäytössä ovat nuoren mielestä hyödyksi tai iloksi, mitkä haitaksi?

4

Sopimuksilla sujuvampaa arkea

Mediankäytölle, kuten älylaitteille tai pelaamiselle, voidaan tarvita yhteisiä sopimuksia, jotta arki sujuu ja siihen mahtuu monipuolista tekemistä.

Sopimuksia on usein helpompi noudattaa, kun ne ovat yhdessä nuoren kanssa sovittuja ja perusteltuja. Sopikaa, milloin, missä tilanteissa tai paikoissa kotonanne ei käytetä mediaa. Ovatko esimerkiksi ruokailun, matkanteon tai kyläilyjen hetket rauhoitettu älylaitteilta? Mediavapaat tilanteet tai ajat voivat olla myös perheen yhteisiä sopimuksia tai haasteita, joihin tartutaan yhdessä.

Arkea voi helpottaa, jos nuoren kanssa tunnistetaan, mitkä asiat ovat ehdottomia, kuten nukkuminen, ja mitkä asiat sellaisia, joista voidaan neuvotella ja joustaa. Mediankäytön ei pitäisi hankaloittaa koulun tai velvollisuuksien hoitamista. Myös liikku- miselle ja kasvokkaisille kohtaamisille on tärkeä löytyä tilaa. Jos säännöistä keskustelu menee riitelyksi, voi olla tarpeen etsiä arkeen lisää myönteistä yhteistä aikaa ja tekemistä nuoren kanssa. Mikäli mediankäytön rajoittamista käytetään rangaistuk- sena, se voi lisätä konflikteja.

Jos jokin nuoren mediankäytössä huo- lettaa sinua, ota asia rauhallisesti puheeksi ja kerro huolestumisesi syy. Älä lue luvat- ta nuoren viestejä ilman erityisen paina- vaa syytä. Joskus nuori voi epäroidä ikävien asioiden kertomista siinä pelossa, että lai-

te otetaan häneltä pois. Mediankäytöstä so- pimisen ja nuoren hyvinvoinnin ja taitojen tukemisen kannalta on hyvä pyrkiä ymmär- tämään, mitä mediankäyttö nuorelle merkit- see.

Keskustele muiden kasvattajien kanssa sii- tä, millaiset mediaan liittyvät asiat heidän perheissään puhuttavat. Toimivia käytäntö- jä kannattaa jakaa. On kuitenkin hyvä muis- taa, että jokainen nuori on omanlaisensa ja eri perheille sopivat erilaiset tavat toimia. Osallistu myös nuoresi koulun ja harrastus- yhteisön kanssa keskusteluun siitä, miten nuoria tuetaan yhdessä vastuulliseen medi- ankäyttöön.

Juttele nuoren kanssa

- Millaisia mediankäytön tapoja tai yhteisiä sopimuksia perheessänne on? Miksi?
- Keitä sopimukset koskevat? Ketkä ovat osallistuneet sääntöjen tai yhteisten tapojen luomiseen?
- Miten perheenjäsenten tai muiden läheisten mediankäyttö voi vaikuttaa toisiin?
- Millaiset tavat ja sopimukset olisivat nuoren mielestä hyviä meidän perheessä?
- Millaisia asioita eri-ikäisten perheenjäsenten kannalta olisi hyvä huomioida?

PELIENTÄ JA KUVAOHJELMIEN IKÄRAJAT

Huolehdi ikärajoista. Se tukee turvallista mediankäyttöä. Elokuvien, televisio-ohjelmien ja digitaalisten pelien ikäraajat perustuvat lakiin ja varoittavat alaikäisen kehitykselle haitallisista sisällöistä. Julkisesti esittämisessä korkeimman ikärajan, 18, suhteen laki on ehdoton. Tämä on tärkeää huomioida myös kotona.

Juttele nuoren kanssa

- Mistä ikäraajat kertovat?
- Miten pelit tai elokuvat vaikuttavat mielialaan tai omaan oloon?

Televisio-ohjelmat ja elokuvat

Digitaaliset pelit

5

Olet esimerkki

Nuoret ja aikuiset saattavat käyttää mediaa hyvin eri tavoin. Vanhemman ja kasvattajan on kuitenkin hyvä muistaa, että hän antaa nuorelle esimerkkiä omalla mediankäytöllään. Miltä se voi nuoren silmissä näyttää? Missä määrin vietän aikaa netissä tai älylaitteilla? Miten olen silloin läsnä? Millä tavoin mediankäyttöni vaikuttaa perheen arkeen?

Pohdi ja kiinnitä aika ajoin huomiota tavanomaisiin tapoihisi käyttää eri medioita. Mieti, miten toimit muiden kanssa netissä, kohdatessa kasvotusten ja erilaisissa tilanteissa, joissa älylaitteet ovat läsnä. Omista käyttötavoista kertomalla voit vanhempana avata keskustelua mediankäytöstä myös nuoren kanssa.

Esimerkilläsi voit opettaa nuorelle muita huomioivaa netinkäyttöä ja vastuullista julkaisemista. Huomioi nuoren mielipide ja kysy lupa, jos olet julkaisemassa hänen kuvaansa tai tietojaan netissä esimerkiksi omilla sosiaalisen median kanavillasi.

Juttele nuoren kanssa

- Mitä mieltä nuori on sinun mediankäytöstäsi?
- Mikä mediankäyttötavoissanne on samanlaista, mikä erilaista?
- Millaisista asioista itse nautit, kun vietät aikaa median tai pelien parissa tai netissä?
- Miten arvelet oman nuoresi vastaavan samaan kysymykseen?
- Oletko kysynyt nuorelta lupaa netissä julkaisemiisi kuviin tai päivityksiin, joissa nuori esiintyy?

6

Myönteisiä ja turvallisia kohtaamisia

Nuorten mediankäyttöön liittyy usein vahvasti vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet muiden kanssa. Netti, pelit ja sosiaalinen media ovat tärkeitä tapoja olla yhteydessä ystäviin ja tutustua uusiin ihmisiin. Kaveritaitoja on tärkeä tukea myös nettiympäristöissä. Jos nuorella on netin kautta saatuja kavereita, voit tukea häntä tapaamaan heitä turvallisesti myös kasvokkain.

Rohkaise myönteiseen vuorovaikutukseen

Jutelkaa siitä, miten netin tai sosiaalisen median ympäristöt vaikuttavat kaverisuhteisiin ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Miten nettiryhmissä vallitsevat kirjoittamattomat tai itsestään selvät säännöt näkyvät ihmisten toiminnassa? Keskustelkaa, millaista viestittely tai keskustelu

nuoren käyttämällä kanavilla ja viestiketjuissa on. Jääkö joku ulkopuolelle? Millaiseen sävyyn ryhmän jäsenistä tai ryhmän ulkopuolisista puhutaan? Millaista keskustelua pelien tiimellyksessä käydään?

Opeta nuorta asettumaan toisen asemaan. Kannusta kunnioittamaan omia ja toisten rajoja myös netissä. Myönteiset kohtaamiset ja vastuullinen toiminta ovat usein pieniä huomaavaisia tekoja. Muistuta, että nuoren arvo on paljon enemmän kuin se, miten paljon tykkäyksiä tai seuraajia netissä koskaan kertyisi.

Ota nettikiusaaminen vakavasti

Kiusaamista tai loukkaavaa käytöstä ei pidä hyväksyä netissäkään. Muistuta, ettei muita loukkaavaa tai halventavaa sisältöä pidä jakaa verkossa tai ryhmissä eteenpäin.

Nettikiusaamista ovat esimerkiksi loukkaavat, uhkaavat tai nöyryyttävät viestit, perättömien huhujen levittäminen, ryhmien ulkopuolelle sulkeminen, salaa kuvattujen tai luvattomien sisältöjen ja henkilökohtaisten tietojen levittäminen. Netin kiusaamistilanteet voivat liittyä kiusaamiseen koulussa tai harrastusryhmissä. Nettikiusaamiseen voi syyllistyä kuka tahansa, joko tarkoituksella tai ajattelemattomuuttaan.

Kannusta nuorta puhumaan mahdollisista ikävistä kokemuksista. Jos nuori kertoo loukkaavasta kohtelusta, häirinnästä

ja nettikiusaamista, ota asia vakavasti ja rauhallisesti. Ole aikuisena tukena ja valmis selvittämään kiusaamistilanteet: mitä on tapahtunut, missä ympäristöissä ja keitä niihin liittyy. Ottakaa loukkaavat sisällöt ja viestit talteen. Palvelujen ylläpidolle on hyvä ilmoittaa loukkaavista sisällöistä. Kiusaaja tai häiritsijä kannattaa blokata tai poistaa kontakteista.

Huomioi kiusaamista kohdanneen nuoren toiveet siitä, mikä häntä tilanteessa auttaisi. Kiusaamistilanteet on syytä selvittää asianomaisten, kuten koulun, harrasteryhmän ja muiden nuorten ja huoltajien, kanssa. Vakavissa tapauksissa kannattaa kääntyä poliisin puoleen. Muista kehua nuorta siitä, että tämä kertoi asiasta eikä jäänyt tilanteessa yksin.

Juttele nuoren kanssa

- Millaiset asiat ja teot ovat nuoren mielestä netissä kiusaamista? Entä vanhemman?
- Onko nuori itse nähnyt tai kohdannut kiusaamista?
- Missä ympäristöissä kiusaamista esiintyy ja miten yleistä se nuoresta on?
- Tietääkö nuori, mitä hänen pitäisi tehdä, jos häntä tai kaveria kiusataan netissä? Kerro, miten toivoisit hänen toimivan.
- Miten netissä kiusaamista voisi nuoren mielestä parhaiten ehkäistä?

Seksuaalisuutta netissä

Seksuaalisuuteen tutustuminen on luonnollinen osa nuoren elämää. Asiasta etsitään usein tietoa netistä. Huolehdi, että nuoren saatavilla on luotettavaa tietoa. Tue nuorta kyseenalaistamaan esimerkiksi mediassa tai sosiaalisessa mediassa esiin-

tyviä stereotypioita tai ulkonäkönormeja. Tuottaako jokin netissä paineita tai odotuksia olla tai toimia tietyllä tavalla?

Muistuta nuorta, ettei netissäkään kuukaan saa painostaa sellaiseen, mitä toinen ei halua. Joskus nuorten keskinäiseen viestittelyyn tai seurustelusuhteisiin voi liit-

tyä seksuaalisia sisältöjä tai keskusteluja. Omien intiimien kuvien ja videoiden jakamista kannattaa harkita tarkkaan. Jos aikuinen lähestyy alaikäistä lasta verkossa hyväksikäyttömielessä, hän toimii laittomasti.

Pornografisen materiaalin ikäraja on 18. Porno tarjoaa harvoin todellista kuvaa siitä, millaista seksi tai läheisyys on tai mistä kaikki ihmiset pitävät. Turvallisuus ja rauhassa eteneminen on tärkeää omaan seksuaalisuuteen tutustuessa.

Vahvista nuoren itsetuntoa ja kykyä sanoa selkeästi ei, jos yhteydenotot tai netissä toisten jakamat sisällöt tuntuvat ikäviltä tai hämmäntäviltä. Häirintää ei pidä hyväksyä. Ole valmis keskustelemaan ja olemaan turvallinen aikuinen, jolta nuori voi kysyä myös seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

Juttele nuoren kanssa

- Leviääkö netissä nuoren käyttämissä kanavissa seksuaalisia sisältöjä? Miten niihin suhtaudutaan?
- Onko nuori nähnyt tai kokenut seksuaalista häirintää netissä, peleissä tai muualla?
- Mitä nuori asiasta ajatteli ja miten hän toimi tilanteessa?
- Miten netissä voi tietää, kehen voi luottaa?
- Miten tuntemattomien kanssa on viisasta toimia?

Omat tiedot verkossa

Erilaisten mediaympäristöjen julkisuutta ja yksityisyyttä on hyvä pohtia yhdessä. Miten erilaisia palveluja voi käyttää turvallisesti ja vastuullisesti? Millaisia asioita ja kuvia nuori jakaa itsestään, kavereistaan tai perheestään? Mitä nuori ajattelee yksityisyydestä ja julkisuudesta ja miten se näkyy nuoren netinkäytössä?

Tietosuojaan sekä sovellusten ja palvelujen käyttöehtoihin on hyvä tutustua yhdessä ja selvittää, miten ja mihin tarkoitukseen käyttäjien tietoja niissä kerätään. Osassa palveluja on vanhemmille ja kasvattajille tarkoitettu turvallisuudesta ja yksityisyydestä kertova osio tai sivusto. Nettipalvelujen käyttöön tarvitaan usein vanhemman suostumus.

Juttele nuoren kanssa

- Millaiset asiat ovat yksityisiä? Miksi?
- Miten turvallisuudesta voi huolehtia netissä?
- Minkälaisia asioita, tietoja ja kuvia itsestä tai toisista voi nuoren mielestä netissä julkisesti jakaa?
- Miten omasta, kavereiden ja muiden ihmisten turvallisuudesta ja yksityisyydestä voi huolehtia netissä?

7

Pitäkää yhdessä hauskaa

Yhdessä kokemalla oppii paljon. Myönteiset yhteiset hetket ovat nuorellekin tärkeitä. Vanhemmat pelaavat usein pienten lasten kanssa. Entä jos pelaisitte myös teinin kanssa? Lähde nuoren mukaan tube- tai pelitapahtumaan tai elokuviin. Jakakaa päivän parhaat uutiset tai kiinnostavimmat artikkelit. Pyydä nuorta kertomaan omista suosikkisarjoistaan, sovelluksistaan tai seuraamistaan somekanavista. Jaa myös itseäsi innostavia asioita.

Kokeilkaa tehdä yhdessä esimerkiksi videoita, harrastukseenne liittyvät nettisivut tai jotain muuta mukavaa, joka kiinnostaa molempia. Samalla opitte kumpikin erilaisia mediataitoja ja tulette miettiä vaikkapa julkaisemiseen liittyviä kysymyksiä. Perheen yhteisissä viestiryhmissä voi käytännön asioiden hoitamisen lisäksi ilahduttaa toista monin tavoin ja osoittaa nuoren olevan tärkeä ja vanhemman mielessä.

Juttele nuoren kanssa

- Miten hän haluaisi viettää aikaa yhdessä?
- Millaisia asioita nuori haluaisi tehdä yhdessä median parissa?

LISÄTIETOA

Tukea eri-ikäisten lasten mediakasvatukseen ja tietoa mediankäytöstä saat MLL:n Vanhempainnetistä.

www.mll.fi/lapsetjamedia

www.mll.fi/mediakasvatus

Vinkkaa nuorelle MLL:n Nuortennetistä, joka tarjoaa vertaistukea, tietoa ja apua erilaisissa kysymyksissä.

www.nuortennetti.fi

Tilaa MLL:n kouluttaja pitämään vanhempainiltaa, oppituntia tai muuta mediakasvatuskoulutusta.

www.mll.fi/tilaakouluttaja

Jos nuoren mediankäyttö askarruttaa, voit myös ottaa yhteyttä MLL:n maksuttomaan **Vanhempainpuhelimeen, chattiin tai nettikirjepalveluun**.

Vanhempainpuhelin, p. 0800 922 77 ma 10–13 ja 17–20, ti 10–13 ja 17–20, ke 10–13, to 14–20

Vanhempainnetin kirjepalvelu ja chat
www.mll.fi/vanhempainnetti

Lasten ja nuorten puhelin, p. 116 111 ma–pe klo 14–20 ja la–su klo 17–20

Lasten ja nuorten chat on auki ma–ke klo 17–20.

Kirjepalveluun voi kirjoittaa milloin tahansa.

www.nuortennetti.fi/

lasten-ja-nuorten-puhelin

HYÖDYLLISIÄ SIVUSTOJA

nuortennetti.fi
ikarajat.fi
mediataitokoulu.fi
nettivihje.fi
someturva.fi
media-avain.fi
mediakasvatus.fi
pelikasvatus.fi
pelitaito.fi

Mediakasvatus on osa arkista kasvatusta. Kotona voidaan tukea monin tavoin nuoren mediataitoja ja digihyvinvointia. Median, pelien tai netin parissa kaivataan monesti samoja taitoja, joita tarvitaan muutenkin elämässä.

Esitteessä kerrotaan nuorten mediakulttuurista ja vanhemman mahdollisuuksista opastaa nuorta turvalliseen ja vastuulliseen mediankäyttöön.

www.mll.fi/lapsetjamedia

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Euroopan unionin osittain rahoittama
Verkkojen Eurooppa -väline